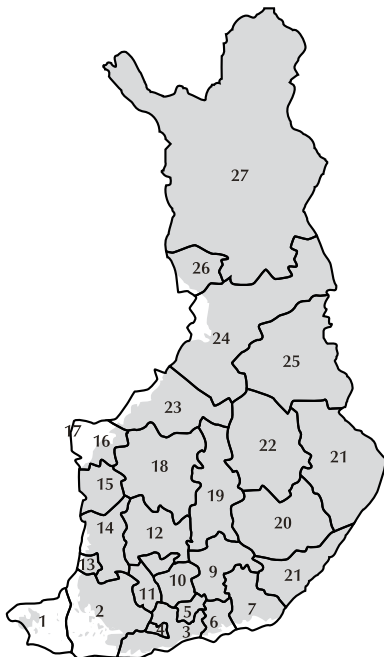


# Uhanalaiset ja harvalukuiset lintulajit Suomessa 2002–2003

Pertti Koskimies & Teemu Lehtiniemi

Vuodesta 1976 julkaistujen faunististen raporttien päätavoite on koota yhteen lintuharrastajien tekemät havainnot suuresta joukosta uhanalaisia ja harvalukuisia lajeja. Aineiston avulla on mahdollista seurata kannanmuutoksia sellaisilla lajeilla, joista ei varsinaisissa lintulaskennoissa kerry riittävästi aineistoa. Näiden vähälukuisten pesimälajien ja läpimuuttajien esiintyminen ilmentää erityyppisten elinympäristöjen ja tärkeiden lintualueiden suojeluarvoa. Havaintojen tarkka keruu on tärkeää esimerkiksi sellaisilla uhanalaisilla lajeilla, joilla ei ole käynnissä erityistä seuranta- ja suojeluprojektia.

Edellinen raporttimme kattoi vuodet 2000 ja 2001 (Lehtiniemi & Koskimies 2005). Sen lajiluettelo poikkesi aiemmista, koska osa harvinaisimmista lajeista siirrettiin 1990-luvun lopulla ns. pikkuharvinaisuuskatsaukseen (Rissanen ym. 2005). Vielä harvinaisemmat lajit kuuluvat Rariteettikomitean alaisuuteen (Luoto ym. 2005). Nämä kolme yhteenvetoa kattavat maamme linnuston harvinaisimmat ja harvalukuisimmat lajit.



Kuva 1. Paikallisyhdistysten toimialueet (numerointi taulukoissa 1–4).

Fig. 1. The regions covered by local ornithological societies in Finland (respective figures in tables 1–4).

Vuosien 2002–2003 havaintoaineistossa on joitakin puutteita, joita täydennetään jälkikäteen. Toivomme kaikkien havainnoijien ilmoittavan aiemmin lähettämättömät tietonsa sille yhdistykselle, jonka toimialueella havainnot on tehty. Jatkossa toivomme pääosan tulevasta aineistosta kertyvän BirdLifen uuden Tiira-havaintojärjestelmän kautta. Pienistä puutteistaan huolimatta raportti antaa varsin todenmukaisen kuvan suuren lajijoukon esiintymisestä eri puolilla Suomea 2000-luvun alussa. Lisäksi tarkastelemme useiden lintuvesi- sekä joidenkin muiden lajien kannan kehitystä vuoden 1980 jälkeen.

## Aineisto

Faunistisen raportin aineisto vuosilta 2002 ja 2003 koottiin entiseen tapaan BirdLife Suomen alueellisten jäsenyhdistysten avulla ja vuonna 2004 laaditun valtakunnallisen ohjeistuksen mukaisesti. Koska ohjeet faunistisesti mielenkiintoisista havainnoista oli laadittu jälkikäteen, ei joka alueelta ollut käytössä tietoja varsinkaan runsaslukuisimmista ja yleisimmistä lajeista. Yhdistysten aluevastaavat tekivät erittäin arvokkaan työn kootessaan toimialueidensa tietoja.

Pääosassa alueita tärkeimmät havainnot saatiin kohtalaisen hyvin kokoon, mutta joillakin alueilla yhdistysaktiivien niukkuus ja tiedonkeruun järjestelmän vaillinaisuus johtivat havaintojen osittaiseen tai täydelliseen puutteeseen. Monilla alueilla jäänee kuitenkin jopa useita kymmeniä prosentteja tehdyistä havainnoista ilmoittamatta. Retkeilyaktiivisuuden ja havainnoijien lukumäärän viimeaikainen kasvu eivät ole johtaneet vastaavaan kasvuun ilmoitetuissa havainnoissa. Mitä harvalukuisempi laji on koko Suomessa, sitä kattavammin havainnot on pääsääntöisesti saatu kokoon.

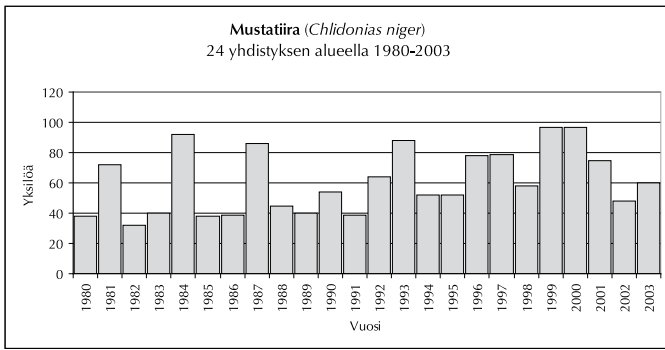
Faunistisen raportin aikatauluviiveen kirkimiseksi tämä katsaus koottiin puutteista huolimatta määräaikaan mennessä saatujen aineistojen perusteella. Kuvassa 1 on esitelty taulukoissa 1–4 käytetty yhdistysten numerointi. Katsaukseen ei saatu koottua tietoja kahden yhdistyksen (TLY, PLY) havainnoista vuodelta 2002 ja kolmen yhdistyksen (TLY,

PLY, PPLY) havaintoja vuodelta 2003. Ahvenanmaalta ovat mukana vuodelta 2002 vain alueellisen harvinaisuuskomitean käsittelyyn kuuluvat lajit. Tässä tilanteessa tyydymme pääosin vain esittelemään kertyneen aineiston. Hyvinkään ja Lohjan Lintutieteellisten yhdistysten havaintosummia ei ole käsitelty osana Helsingin Seudun LTYn Tringan havaintoja. Koko Uudenmaan havaintosumat saa siis summaamalla edellä mainittujen kolmen yhdistyksen lajisummat.

Niiden yhdistysten osalta, jotka saivat havaintoyhteenvodot toimitettua, ei lajikohtaisten ilmoitusten perusteella ole tapahtunut merkittäviä muutoksia havaintojen määrässä. Vertailukelpoisten yhdistysten ilmoittamien havaintojen määrä vuosilta 2002–2003 jäi kaksi prosenttiyksikköä vuosista 2000–2001. Tämäkin ero syntyi lähes täysin kahden yhdistyksen vaikeuksista saada havainnot kokoon. Sinänsä lajirivien lukumäärä ei kerro sen taustalla olevan havaintomassan määrästä ja laadusta, mutta vain pari yhdistystä raportoi havaintojenkeruun tai ilmoittamisen olleen edellisiä vuosia vähäisempää. Täten havaintoaineiston voidaan katsoa kertyneen edellisten vuosien tapaan.

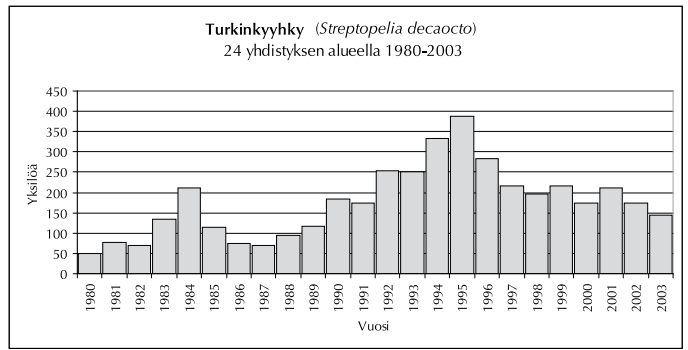
Vaikka pari- ja yksilömääriä ei voi verrata sellaisinaan aikaisempiin vuosiin, osoittavat esimerkiksi valtakunnalliset yksilömäärät kuitenkin sen, miten suuria ja merkittäviä havaintomääriä lintuharrastajat ovat saaneet eri lajeista kokoon.

Koska havainnoitsijoiden määrä, retkeilyn aktiivisuus ja suuntautuminen, tietämyksen ja tiedonvälityksen taso, havaintojen keruukäytännöt ja muut sattumatekijät vaikuttavat ei-systemaattisella linturetkeilyllä tehtyihin havaintoihin, eivät yksilömäärien lopulliset summat aineiston täydentymisen jälkeenkään kuvaa suoraan todellisia kannanmuutoksia. Satunnaishavainnoista voidaan kuitenkin pitämällä aikajaksolla ja virhelähteitä huomioiden ottaen päätellä lintukantojen todellisia muutoksia (Lehtiniemi & Koskimies 2005). Menetelminä ovat esimerkiksi havaittavuudeltaan, elinympäristöiltään ja ekologialtaan samankaltaisten ja toisistaan poikkeavien lajien vertailu sekä havainnointiaktiivisuutta kuvaavien indikaattorien käyttö.



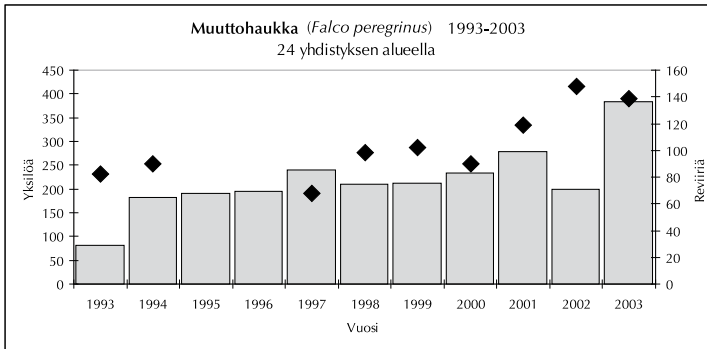
Kuva 2. Mustatiiran yksilömäärät Suomessa 1980–2003.

Fig. 2. Numbers of Black Terns observed in Finland in 1980–2003. The number of regions from which comparable data was available is shown above the graph.



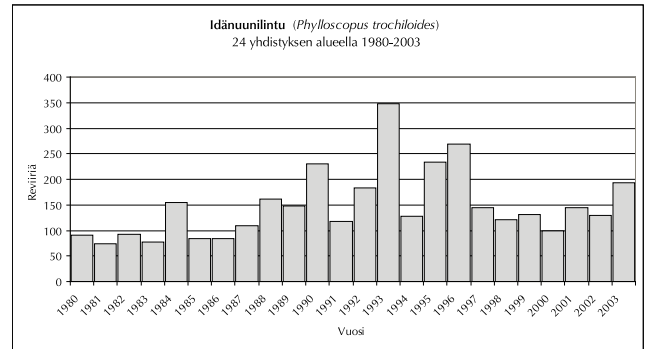
Kuva 3. Turkinkyhky yksilömäärät Suomessa 1980–2003.

Fig. 3. Numbers of Collared Doves in Finland in 1980–2003.



Kuva 4. Muuttohaukkan muuton aikaiset yksilömäärät Suomessa 1980–2003. Viikoneliöt kuvaavat Pohjois-Suomessa todettujen reviirien määrät Tuomo Ollilan mukaan (asteikko oikealla).

Fig. 4. Numbers of Peregrine Falcons observed during migration in Finland in 1980–2003. Dots indicate the number of breeding pairs in Finland from data by project leader Tuomo Ollila of Metsähallitus (scale on right).



Kuva 5. Idänuunilintun reviirimäärät Suomessa 1980–2003.

Fig. 5. The number of territories (singing males) of Greenish Warblers in Finland in 1980–2003.

## Uhanalaiset lajit 2002–2003

Havainnot koottiin vuoden 2000 uhanalaisluokituksen (Rassi ym. 2001) mukaisesti. Taulukoissa 1 ja 3 ovat lajit, joilta koottiin tiedot reviireistä (ilmentävät pesivien parien määrää). Taulukoista 2 ja 4 löytyvät puolestaan lajit, joista kerätään yksilömäärät (pääosa havainnoista pesimäajan ulkopuolelta). Jälkimmäisiin sisältyy lajista riippuen myös Suomen ulkopuolella pesiviä yksilöitä, jotka muuttavat maamme kautta tai talvehtivat täällä.

Läheskään kaikista taulukoiden uhanalaisista lajeista ei satunnaishavaintojen keräämisellä saada valtakunnallisesti käyttökelpoista tietoa, koska lajien havaittavuus vaihtelee mm. käyttäytymisestä, levinneisyydestä ja elinympäristövaatimuksista johtuen. Monilla lajeilla havaintomäärät jäävät pieniksi verrattuna maamme pesimäkantaan. Silti havaintoja keräämällä saadaan arvokasta tietoa lajien paikallisesta esiintymisestä ja sen muutoksista.

Taulukoiden luvut kuvaavat luotettavimmin kaakkurin, kaulushaikaran, haarahaukan, ruskosuohaukan, ruiskäärän, mustapyrstökäärin, selkälokin, pikkutiiran, mustatiiran, turkinkyhkyä, turturinkyhkyä, tunturipöllön,

harmaapäätikan, tunturikiurun, rastaskerttusen, pikkusiepon, viiksitimalin ja nokkavarpuksen suhteellista runsautta eri osissa Suomea. Atlasaineiston ohella faunistiset katsaukset ovat tärkein tietolähde näiden lajien esiintymisestä. Lisäksi ne täydentävät merikotkan, maakotkan, muuttohaukan ja valkoselkätikan erikoisprojekteissa kerättävää aineistoa.

Esimerkkeinä viime vuosikymmeninä kertyneistä aineistoista poimimme muutamia lajeja, jotka edustavat erilaisten elinympäristöjen pesimälintuja. Ne ovat monien muiden uhanalaisten lajien tavoin pitkälle erikoistuneita elinympäristövaatimuksissaan.

Mustatiira (kuva 2) on pikku hiljaa vakiintumassa rehevempien lintujärvien säännölliseksi pesimälinnuksi. Sen aluevalloitus on kuitenkin edennyt huomattavasti hitaammin kuin esimerkiksi harmaasorsan ja viiksitimalin. Mustatiirvoja pesii vakituisesti vain muutamilla lintuvesillä. Koska lintuvedet kuuluvat suosituimpiin retkipaikkoihin, mustatiirista havaitaan huomattava osuus.

Turkinkyhky (kuva 3) laajensi elinaluettaan nopeasti 1970-luvulle asti. Sen jälkeen kanta vakiintui ja kääntyi paikoin jopa laskuun. Turkinkyhkyä runsastumista rajoittanee vahvimmin talvien ankaruus, ei niin-

kään puute sopivista pesimäympäristöistä. Sen esiintymisessä on varsin runsaasti vuosien välistä vaihtelua. Turkinkyhkyllä ollut uusi runsastumisvaihe jatkui 1990-luvun puoliväliin, minkä jälkeen kanta on taantunut. Vastaava taantuminen on ollut todettavissa myös naapurivaltioissamme (BirdLife International 2004).

Esimerkkinä lajista, jolla faunistinen aineisto täydentää lajikohtaista projektia, on muuttohaukka (kuva 4). Muuton aikaisen havaintojen kasvu on ollut moninkertainen verrattuna reviirimäärien ilmentämään Suomen pesimäkannan kasvuun 1990–2000-luvun taitteessa. Kuva 4 antaa tästä osin harhaisen kuvan, koska aineistosta puuttuu sellaisia yhdistyksiä, joiden alueella muuton aikaisia muuttohaukkoja nähdään runsaasti (vrt Lehtiniemi & Koskimies 2005, kuva 5.). Pääosa kevät- ja syyshavainnoista tulee Etelä- ja Keski-Suomesta, jonka yli muuttaa myös Luoteis-Venäjällä ja mahdollisesti Koillis-Norjassa muuttavia haukkoja. Muuttohaukan tapainen vertailu on mahdollinen myös esimerkiksi maa- ja merikotkilla, ja tällaista aineistoa voidaan käyttää yhtenä indikaattorina havainnoinnin tehokkuudesta.

**Taulukko 1.** Uhanalaisten ja harvalukuisten lintulajien reviirit Suomessa paikallisyhdistyksittäin (kuva 1) vuonna 2002. CR = Äärimmäisen uhanalainen, EN = Erittäin uhanalainen, VU = vaarantunut, NT = silmälläpidettävä. Tässä ja muissa taulukoissa oleva yhteensä-sarake näyttää kunkin lajin reviiri- ja yksilömäärien summan eli havaintomäärän suuruusluokan ottamatta huomioon mahdollisia puuttuvia tietoja.

**Table 1.** Numbers of territories of threatened and scarce bird species by regions covered by Finnish local ornithological societies (fig. 1) in 2002. CR = critically endangered, EN = endangered, VU = vulnerable, NT = near-threatened.

Suomi	Tieteellinen	Yht/tot.	1	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	
Kanadanhanhi	<i>Branta canadensis</i>	68	?	?	4	?	?	6	?	32	5	1	8	0	0	0	?	3	1	7	?	1	?	?	0	0	0	
Ristisorsa	<i>Tadorna tadorna</i> NT	101	?	2	0	0	4	3	0	0	0	0	0	5	20	5	0	0	0	0	0	0	4	58	0	0	0	
Harmaasorsa	<i>Anas strepera</i>	67	?	11	0	0	2	0	2	7	0	0	2	1	7	0	0	0	2	0	5	0	1	26	0	0	1	
Viiriäinen	<i>Coturnix coturnix</i>	137	4	11	2	5	4	25	10	5	4	1	11	2	7	4	0	11	5	7	7	3	5	2	2	0	0	
Kaakkuri	<i>Gavia stellata</i> NT	135	?	4	3	?	0	15	?	?	3	?	41	0	5	2	0	6	5	5	16	3	?	2	25	?	?	
Mustakurkku-uikku	<i>Podiceps auritus</i>	269	?	20	0	1	3	23	?	8	1	?	25	16	30	21	0	15	12	10	31	15	?	27	10	1	?	
Kaulushaikara	<i>Botaurus stellaris</i> NT	549	0	32	19	2	15	65	?	101	14	3	55	7	1	0	0	8	42	38	71	40	8	25	2	0	1	
Harmaahaikara	<i>Ardea cinerea</i>	63	?	26	0	0	?	30	?	1	0	0	0	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	?	0	0	0	
Ruskosuohaukka	<i>Circus aeruginosus</i> NT	322	?	4	7	2	9	29	22	37	5	?	50	7	4	12	0	8	32	14	28	23	?	20	3	6	0	
Luhtakana	<i>Rallus aquaticus</i>	254	?	26	8	4	8	49	48	20	3	1	15	22	5	7	0	1	6	13	10	3	1	3	?	1	0	
Luhtahuitti	<i>Porzana porzana</i>	643	?	23	10	6	7	74	109	42	20	?	57	7	18	2	0	30	57	30	80	34	11	24	2	0	0	
Ruisräätäjä	<i>Crex crex</i>	5252	?	180	22	93	52	270	1458	352	165	38	411	24	247	46	1	341	643	275	386	152	47	33	9	3	4	
Lapinsirri	<i>Calidris temminckii</i> VU	9	?	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8	?	0	1	?
Punajalkaviklo	<i>Tringa totanus</i>	48	?	2	0	2	?	11	?	10	0	1	7	0	0	0	?	1	3	0	0	5	?	2	4	0	?	
Selkälokki	<i>Larus fuscus</i> VU	1262	?	?	2	0	?	14	?	?	56	?	8	37	40	750	90	130	64	43	?	0	?	?	3	25	?	
Pikkutiira	<i>Sterna albifrons</i> EN	47	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	15	32	0	0	0	
Mustatiira	<i>Chlidonias niger</i> VU	18	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	14	0	0	1	0	0	3	0	0	0	
Uuttukyyhky	<i>Columba oenas</i>	143	?	?	?	6	?	49	?	?	2	?	1	9	10	55	0	1	0	0	2	0	?	8	0	0	0	
Turkinkyyhky	<i>Streptopelia decaocto</i> VU	101	?	2	0	0	0	3	1	2	0	0	1	0	12	19	0	8	3	0	1	0	40	6	1	1	1	
Lapinpöllö	<i>Strix nebulosa</i>	93	0	0	0	0	0	2	2	8	0	?	1	0	0	0	0	0	23	8	8	2	13	25	?	0	1	
Kehräätäjä	<i>Caprimulgus europaeus</i> NT	859	?	48	9	8	20	402	?	21	18	?	32	22	183	1	0	3	27	25	28	8	4	?	0	0	0	
Harmaapäätikka	<i>Picus canus</i> NT	213	?	36	13	14	16	29	4	51	4	?	29	2	1	2	1	0	2	8	0	0	0	?	0	?	1	
Pikkutikka	<i>Dendrocopos minor</i> VU	486	?	54	17	12	18	64	?	74	21	?	49	20	1	20	0	20	45	17	20	13	?	17	1	3	?	
Pohjantikka	<i>Picoides tridactylus</i> NT	106	?	?	2	1	2	12	?	12	?	?	19	7	4	3	0	9	14	11	?	8	?	?	1	1	0	
Kangaskiuru	<i>Lullula arborea</i> NT	221	?	17	6	8	?	134	12	6	1	1	11	5	4	0	0	1	2	0	10	0	0	2	?	0	1	
Satakieli	<i>Luscinia luscinia</i>	1978	?	177	?	40	?	?	489	191	225	?	234	?	71	39	?	62	118	119	96	51	49	11	6	0	0	
Sinipyrstö	<i>Tarsiger cyanurus</i> VU	18	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	9	5	0	2	
Mustaleppälintu	<i>Phoenicurus ochruros</i>	10	?	0	0	0	1	3	1	1	0	0	1	1	0	0	0	1	1	0	0	0	0	?	0	0	0	
Pensasirkkalintu	<i>Locustella naevia</i>	823	?	79	6	29	5	119	138	64	49	?	72	2	12	3	0	15	70	23	90	21	11	11	4	0	0	
Viitasirkkalintu	<i>Locustella fluviatilis</i>	473	?	44	6	13	9	97	98	34	24	?	40	3	6	2	0	7	36	17	24	11	2	?	0	0	0	
Viitakerttunen	<i>Acrocephalus dumetorum</i>	1504	?	77	4	12	20	192	368	91	71	?	85	7	14	10	?	34	90	191	187	30	15	5	1	0	0	
Luhtakerttunen	<i>Acrocephalus palustris</i>	781	?	209	10	28	17	152	129	38	36	?	32	3	6	9	?	16	31	26	32	4	2	?	1	0	0	
Ryतिकerttunen	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	321	?	?	24	11	?	124	44	?	30	?	17	29	0	1	?	5	19	7	7	3	0	?	0	0	0	
Rastaskerttunen	<i>Acrocephalus arundinaceus</i> VU	112	?	30	5	1	8	45	6	6	2	1	0	5	0	0	0	0	0	1	2	0	0	?	0	0	0	
Kultarinta	<i>Hippoboscus icterna</i>	153	?	?	?	6	?	?	1	31	7	?	16	?	5	19	?	10	9	17	22	5	3	1	0	1	0	
Idänuunilintu	<i>Phylloscopus trochiloides</i>	140	?	21	1	3	2	7	2	7	4	2	18	0	2	2	0	4	7	6	24	12	2	10	3	1	0	
Lapinuunilintu	<i>Phylloscopus borealis</i>	12	?	0	0	0	0	0	?	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	3	0	4	0	0	?	
Pikkusieppo	<i>Ficedula parva</i> NT	157	?	23	4	1	7	9	4	32	2	?	8	2	1	0	0	10	9	3	17	14	1	4	5	0	1	
Kuhankeittäjä	<i>Oriolus oriolus</i>	221	?	0	0	0	0	40	?	49	3	0	11	0	0	0	0	1	42	27	39	7	0	2	0	?	0	
Kuukkeli	<i>Perisoreus infaustus</i> NT	129	?	0	0	0	0	0	1	0	0	0	4	0	98	?	0	13	0	8	?	0	?	?	5	?	0	

## Harvalukuiset pesimälajit 2002–2003

Muut harvalukuiset pesimälajit on koottu uhanalaisten lajien kanssa samoihin taulukoihin 1–4. Faunistinen raportointi kuvaa muita saatavilla olevia aineistoja paremmin esimerkiksi harmaasorsan, viiriäisen, luhtakanan, luhtahuitin, satakielen, pensas- ja viitasirkkalinnun, viita- ja luhtakerttusen, idänuunilinnun ja kuhankeittäjän esiintymistä.

Enimmäkseen muutto- ja talviaikaan havaituista lajeista faunistinen aineisto kuvaa parhaiten vaikkapa allihaahkan, pikku-uikun,

harmaahaikaran, keräkurmitsan, merisirrin, heinäkurpan, mustaleppälinnun, pyrstötiäisen, pätkinänakkelin, vuorihempon ja kirjo-siipikäpylän esiintymistä Suomessa.

Esimerkkeiksi havaintomäärien muutoksista valitsimme idänuunilinnun sekä muutamia rehevien lintujärvien lajeja. Idänuunilintu (kuva 5) suosii vanhoja luonnonmetsiä. Sopivien elinympäristöjen niukkuus on uhanalaisuuden pääsyy. Idänuunilinnun reviirimäärät ovat pysyneet viime vuosikymmeninä varsin samalla yleistasolla, vaikkakin 1990-luvulla oli useita hyviä vuosia. Idänuunilinnuista havaitaan vain pieni osa, koska laulukau-

den mentyä lajia ei ole helppo huomata, ja koska metsissä retkeillään niukemmin kuin avomailla ja rannoilla.

Lintuvesien lajeista hyvä aineisto on esimerkiksi harmaasorsasta (kuva 6), luhtahuittista (kuva 7) ja luhtakanasta (kuva 8). Rehevien rantojen lajeista iso joukko on vain tällaisissa ympäristöissä viihtyviä harvinaisuuksia, ja monet niistä ovat uudistulokkaita. Kosteikot kuuluvat arvokkaimpiin lintupaikkoihin, ja niiden pesimälajeista merkittävä osa on mukana faunistisen raportin lajiluettelossa.

Harmaasorsan yksilömäärät ovat kasvaneet viime vuosikymmeninä nopeasti (kuva

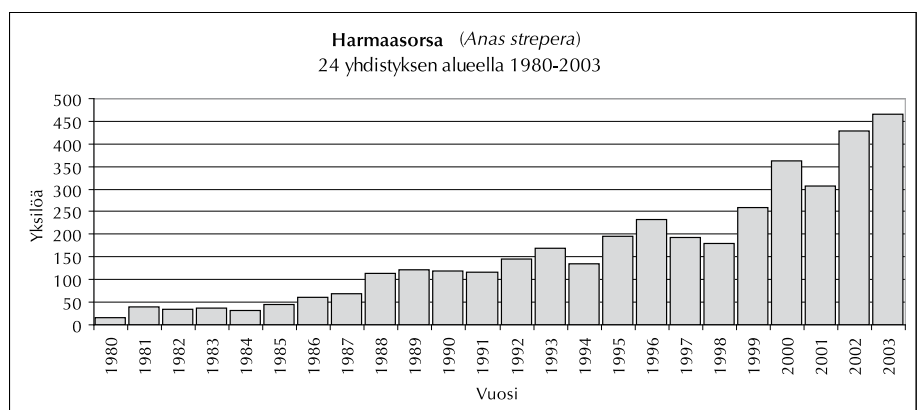
**Taulukko 2.** Uhanalaisten ja harvalukuisten lintulajien havaittujen yksilöiden kokonaismääriä paikallisyhdistyksittäin (kuva 1) vuonna 2002.

**Table 2.** Numbers of individuals of threatened and scarce bird species by regions covered by Finnish local ornithological societies (fig. 1) in 2002. CR = critically endangered, EN = endangered, VU = vulnerable, NT = near threatened.

Suomi	Tieteellinen	Yht/tot	1	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27
Pikkujoutsen	Cygnus columbianus	2318	?	?	1	19	58	2105	?	15	2	1	23	7	7	8	0	7	2	1	32	2	7	19	2	0	0
Merihanhi	Anser anser	502	?	11	257	17	?	7	10	7	3	0	5	20	90	5	0	22	15	1	13	6	?	?	5	0	8
Ristisorsa	Tadorna tadorna NT	60	?	0	0	0	0	0	4	10	1	0	1	0	0	0	?	0	3	0	0	4	?	?	5	0	32
Harmaasorsa	Anas strepera	449	?	155	3	4	28	55	15	6	0	0	11	21	35	10	0	7	28	5	11	12	14	20	0	0	9
Allihaahka	Polysticta stelleri	723	71	276	0	0	8	291	22	1	0	0	0	3	4	0	0	1	0	0	42	1	1	2	0	0	0
Pikku-uikku	Tachybaptus ruficollis	48	?	9	1	1	0	12	2	3	0	0	1	1	2	2	0	0	2	1	3	2	0	3	1	0	2
Harmaahaikara	Ardea cinerea	2204	?	22	177	66	0	373	0	114	106	26	195	57	208	106	4	169	111	60	103	124	70	76	6	7	24
Haarahaukka	Milvus migrans EN	64	1	7	0	0	2	14	19	2	0	0	0	0	0	0	0	2	0	1	8	0	1	2	2	0	3
Merikotka	Haliaeetus albicilla VU	1523	?	35	7	28	28	152	68	26	11	5	136	134	335	172	19	36	62	20	86	37	6	98	10	9	3
Maakotka	Aquila chrysaetos VU	370	1	10	5	7	14	115	29	7	2	4	15	6	11	6	1	16	11	8	27	13	6	44	3	9	?
Muuttohaukka	Falco peregrinus EN	250	?	41	1	5	6	30	12	1	3	1	13	1	13	12	1	9	3	5	21	6	9	49	2	6	?
Liejukana	Gallinula chloropus	46	1	26	0	0	6	5	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	1	1	0	?	0	0	1
Keräkurmitsa	Charadrius morinellus	59	0	0	0	0	16	2	0	0	0	0	13	0	6	11	0	0	1	0	0	0	0	5	5	0	?
Merisirri	Calidris maritima VU	69	25	1	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	6	21	0	0	0	0	0	0	9	5	0	0	0
Jänkäsiirriäinen	Limicola falcinellus	603	?	70	0	1	8	116	?	9	1	0	20	0	138	57	0	5	3	2	41	23	?	102	3	4	?
Jänkäkurppa	Lymnocyptes minimus	346	?	9	3	11	4	18	?	8	4	0	25	8	35	22	3	17	14	45	31	17	30	38	1	3	?
Heinäkurppa	Gallinago media	76	1	8	2	4	2	7	0	0	2	12	2	2	4	0	3	6	1	3	3	10	1	1	0	0	
Mustapyrstökuiiri	Limosa limosa EN	90	?	8	2	1	4	3	5	2	0	0	1	0	3	1	0	6	2	0	15	2	13	21	0	0	1
Rantakurvi	Xenus cinereus CR	14	0	1	0	0	0	2	?	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	3	0	?	2	4	1
Pikkutiira	Sterna albifrons EN	11	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	1	0	0	0	0	0	0	5	?	0	0	0
Mustatiira	Chlidonias niger VU	40	?	11	0	2	2	4	0	0	2	0	0	0	3	0	0	4	0	0	6	1	0	4	1	0	0
Etelänkiisla	Uria aalge VU	37	2	1	0	0	0	5	0	0	0	0	0	0	24	2	1	0	0	0	0	0	2	?	0	0	0
Turturikyihky	Streptopelia turtur VU	51	?	13	1	0	4	12	?	1	0	0	1	0	1	0	0	0	0	1	3	1	2	5	0	2	4
Tunturipöllö	Nyctea scandiaca EN	27	?	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	3	1	0	11	0	0	0	0	1	1	0	0	8
Hiiripöllö	Surnia ulula	308	?	1	0	2	3	6	9	3	2	0	14	11	50	43	1	19	15	8	10	3	30	39	2	37	?
Harmaapäätikka	Picus canus NT	605	?	107	26	11	24	34	32	18	34	?	38	2	5	2	2	14	26	29	21	18	5	13	4	54	86
Valkoselkätikka	Dendrocopos leucotos CR	105	?	6	0	2	3	13	20	12	0	0	1	0	1	3	0	1	7	16	16	2	2	?	0	0	0
Tunturikiuru	Eremophila alpestris CR	95	?	9	9	0	1	13	10	4	0	0	2	0	0	2	0	0	0	2	27	2	0	10	2	1	1
Mustaleppälintu	Phoenicurus ochruros	47	?	23	2	0	0	2	5	0	2	0	1	0	4	4	1	0	0	1	0	1	0	1	0	0	0
Sepelrastas	Turdus torquatus NT	67	?	6	1	0	0	0	2	0	1	0	0	9	8	12	3	2	3	1	0	4	5	10	0	0	?
Viiksitimali	Panurus biarmicus NT	361	9	105	3	0	1	63	0	2	0	0	0	7	35	119	0	0	0	0	0	0	9	8	0	0	0
Pyrstötiainen	Aegithalos caudatus	5010	?	260	33	53	?	770	?	?	101	?	124	17	80	131	0	222	414	303	1087	295	?	725	26	139	230
Lapintiainen	Parus cinctus NT	73	?	4	0	0	0	0	3	8	0	0	5	2	5	3	0	2	16	4	5	6	8	?	2	0	0
Pähkinänakkeli	Sitta europaea	355	?	47	2	3	3	20	20	11	2	4	28	1	4	16	0	29	22	10	54	13	15	20	11	7	13
Isolepinkäinen	Lanius excubitor NT	413	?	45	9	11	17	76	?	27	43	?	57	9	5	6	0	22	22	10	14	20	8	4	3	4	1
Vuorihemppo	Carduelis flavirostris	340	?	55	0	2	4	2	19	4	4	0	15	0	3	74	0	0	8	0	6	6	20	81	0	24	13
Kirjosiipikipäpylintu	Loxia leucoptera	1515	?	227	3	1	9	32	9	25	2	7	27	30	45	33	2	30	36	10	56	22	181	728	0	0	?
Nokkavarpunen	Coccothraustes coccothraustes NT	724	2	292	35	21	43	132	29	15	4	2	20	10	4	4	0	1	10	13	20	27	5	13	4	5	13

6). Sen sijaan rantakanojen kannat ovat vaihdelleet epäsäännöllisesti, yhtenä syynä lie-nee talvehtimismenestyksen vaihtelu. Luhtahuitti ei ole enää viime vuosikymmeninä olennaisesti runsastunut vaan retkeilyaktiivisuuden kasvu huomioon ottaen pikeminkin taantunut (kuva 7). Luhtakanamäärät ovat sen sijaan viime vuosina kääntyneet jälleen nousuun (kuva 8).

Vertaamalla lajeja toisiinsa voidaan tehdä päätelmiä muutoksista ja niiden syistä. Pensas- ja viitasirkkalinnun (kuva 9, 10) todennäköisyys tulla havaituksi on samankaltainen, joskin jälkimmäiset ilmoitetaan harvinaisempina varmemmin yhdistyksille. Joka tapauksessa vertailu varmistaa viitasirkka-

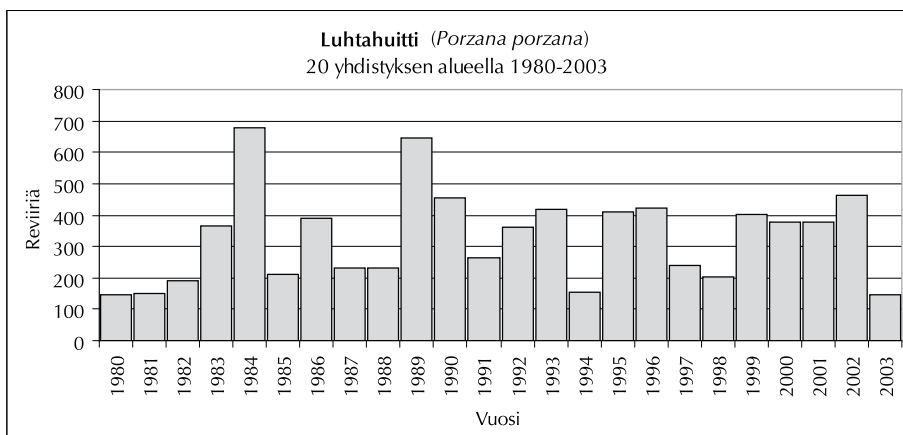


Kuva 6. Harmaasoran yksilömäärät Suomessa 1980–2003.

Fig. 6. Numbers of Gadwall in Finland in 1980–2003.

**Taulukko 3.** Uhanalaisten ja harvalukuisten lintulajien reviirit Suomessa paikallisyhdistyksittäin vuonna 2003.**Table 3.** Numbers of territories of threatened and scarce bird species by regions covered by Finnish local ornithological societies (fig. 1) in 2003. CR = critically endangered, EN = endangered, VU = vulnerable, NT = near threatened.

Suomi	Tieteellinen	Yht/Tot.	1	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	15	16	17	18	19	20	21	22	23	25	26	27
Kanadanhanhi	<i>Branta canadensis</i>	89	?	5	12	2	0	2	?	31	12	?	6	1	0	0	?	2	3	1	11	0	?	0	0	1
Ristisorsa	<i>Tadorna tadorna</i> NT	48	9	6	0	0	1	3	0	0	0	0	0	1	17	8	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0
Harmaasorsa	<i>Anas strepera</i>	33	6	?	0	1	1	3	0	3	0	0	1	0	6	5	0	0	2	0	3	2	0	0	0	0
Viiriäinen	<i>Coturnix coturnix</i>	77	1	0	0	2	4	11	5	5	2	4	2	0	4	1	0	4	5	3	13	4	3	0	0	4
Kaakkuri	<i>Gavia stellata</i> NT	110	?	10	1	?	0	6	?	?	9	?	44	0	6	4	0	6	7	5	9	2	?	?	1	?
Mustakurku-uikku	<i>Podiceps auritus</i>	187	15	6	1	?	?	6	?	10	2	?	9	10	25	17	0	11	23	8	32	1	?	8	3	?
Kaulushaikara	<i>Botaurus stellaris</i> NT	441	0	10	20	2	15	38	?	71	14	4	42	5	3	1	0	7	49	38	47	64	7	3	0	1
Harmaahaikara	<i>Ardea cinerea</i>	46	?	?	0	1	?	39	?	0	0	0	0	4	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ruskosuohaukka	<i>Circus aeruginosus</i> NT	338	2	14	5	2	10	36	22	34	5	?	26	9	4	23	0	14	36	13	44	33	?	2	3	1
Luhtakana	<i>Rallus aquaticus</i>	214	5	16	5	1	9	56	43	11	1	2	11	24	2	4	0	1	4	1	12	3	2	1	0	0
Luhtahuitti	<i>Porzana porzana</i>	177	2	4	2	1	8	32	20	13	0	?	10	2	0	2	0	11	12	3	22	23	8	0	1	1
Ruisräikkä	<i>Crex crex</i>	1931	7	58	11	23	29	386	347	172	30	?	174	6	52	10	0	128	236	36	146	65	10	4	0	1
Lapinsirri	<i>Calidris temminckii</i> VU	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	0	2	?
Punajalkaviklo	<i>Tringa totanus</i>	44	?	0	0	0	0	4	?	5	0	0	4	2	0	0	?	3	4	1	0	9	?	8	4	?
Selkälökki	<i>Larus fuscus</i> VU	853	60	?	18	0	26	28	105	168	71	?	141	76	20	?	?	56	27	55	?	2	?	?	?	?
Pikkutiira	<i>Sterna albifrons</i> EN	11	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	11	0	0	0
Mustatiira	<i>Chlidonias niger</i> VU	15	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	15	0	0	0	0	0	0	0	0
Uuttukyyhky	<i>Columba oenas</i>	148	?	?	?	0	0	36	?	9	1	?	0	9	30	60	0	1	0	0	2	0	?	0	0	0
Turkinkyyhky	<i>Streptopelia decaocto</i> VU	76	2	?	1	0	0	0	0	1	0	0	1	0	14	8	0	7	1	0	0	0	40	1	0	0
Lapinpöllö	<i>Strix nebulosa</i>	110	0	0	0	0	0	0	?	7	0	0	0	0	0	2	0	0	26	8	32	2	20	0	13	0
Kehräjä	<i>Caprimulgus europaeus</i> NT	485	2	24	6	9	29	266	?	?	3	?	17	12	49	2	0	6	23	6	21	7	1	1	0	1
Harmaapäätikka	<i>Picus canus</i> NT	241	8	45	16	8	19	27	8	57	6	?	11	2	1	3	?	0	17	13	0	0	0	0	0	0
Pikkutikka	<i>Dendrocopos minor</i> VU	432	3	?	14	6	13	43	8	78	34	?	39	17	8	33	0	26	52	18	19	14	?	1	6	?
Pohjantikka	<i>Picoides tridactylus</i> NT	116	0	?	1	0	4	3	?	18	1	?	24	2	10	18	0	12	18	1	?	4	?	?	?	?
Kangaskiuru	<i>Lullula arborea</i> NT	195	1	14	4	4	7	84	?	9	4	4	24	21	4	0	0	0	5	2	7	0	1	0	0	0
Satakieli	<i>Luscinia luscinia</i>	1775	?	?	?	20	?	?	380	218	116	?	235	?	65	53	?	93	201	63	181	83	59	2	3	3
Sinipyrstö	<i>Tarsiger cyanurus</i> VU	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	3	0
Mustaleppälintu	<i>Phoenicurus ochruros</i>	11	1	0	0	0	0	7	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	?	0	0	0	0	0
Pensassirkkalintu	<i>Locustella naevia</i>	715	5	29	9	8	13	65	120	70	19	?	83	9	22	9	0	31	73	9	88	35	12	5	1	0
Viitasirkkalintu	<i>Locustella fluviatilis</i>	338	1	19	6	3	7	26	73	42	7	?	28	1	14	2	0	15	32	13	32	12	4	1	0	0
Viitakerttunen	<i>Acrocephalus dumetorum</i>	1479	0	20	5	6	18	88	529	91	36	?	75	7	13	23	?	67	129	67	227	57	16	5	0	0
Luhtakerttunen	<i>Acrocephalus palustris</i>	605	9	73	10	13	16	93	136	51	26	?	39	11	5	7	?	16	43	9	35	10	2	1	0	0
Rytikerttunen	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	203	?	?	25	2	?	35	45	33	11	?	15	4	0	0	?	3	13	6	9	1	0	1	0	0
Rastaskerttunen	<i>Acrocephalus arundinaceus</i> VU	101	1	17	0	0	8	43	14	1	0	?	1	3	0	0	0	0	2	1	6	3	0	1	0	0
Kultarinta	<i>Hippolais icterna</i>	234	?	?	?	5	13	?	1	42	7	?	29	17	5	17	?	14	19	11	28	12	9	3	2	0
Idänuunilintu	<i>Phylloscopus trochiloides</i>	194	0	44	5	5	10	9	6	16	3	2	10	5	2	4	0	8	11	16	15	15	1	6	0	1
Lapinuunilintu	<i>Phylloscopus borealis</i>	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	5	1	0	1	0	?
Pikkusieppo	<i>Ficedula parva</i> NT	127	?	22	3	2	4	6	6	12	1	?	11	4	0	0	0	8	15	6	15	5	0	7	0	0
Kuhankeittäjä	<i>Oriolus oriolus</i>	182	0	6	2	0	7	24	?	42	2	0	10	0	0	1	0	2	24	12	41	7	0	0	0	2
Kuukkeli	<i>Perisoreus infaustus</i> NT	127	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	5	0	86	?	0	27	?	6	?	0	?	?	?	?

**Kuva 7.** Luhtahuitin reviirimäärät Suomessa 1980–2003.**Fig. 7.** The number of territories (singing males) of Spotted Crakes in Finland in 1980–2003.

linnun selvän runsastumisen 1990-luvulla, luultavasti niittyjen ja rantaluhtien pensoitumisen seurauksena, kun taas pensassirkkalinnun havaintomäärät eivät ole olleet viime vuosina juurikaan 1980-luvun alkua korkeammalla (pensassirkkalinnusta ei ole kerätty aineistoa 1986–1994). Kun havainnointiaktiivisuudessa tapahtuneet muutokset otetaan huomioon, on pensassirkkalintukantamme todellisuudessa mitä ilmeisemmin taantunut avointen ja kuivahkojen niittyjen umpeutumisen myötä.

**Taulukko 4.** Uhanalaisten ja harvalukuisten lintulajien havaittujen yksilöiden kokonaismääriä paikallisyhdistyksittäin vuonna 2003.

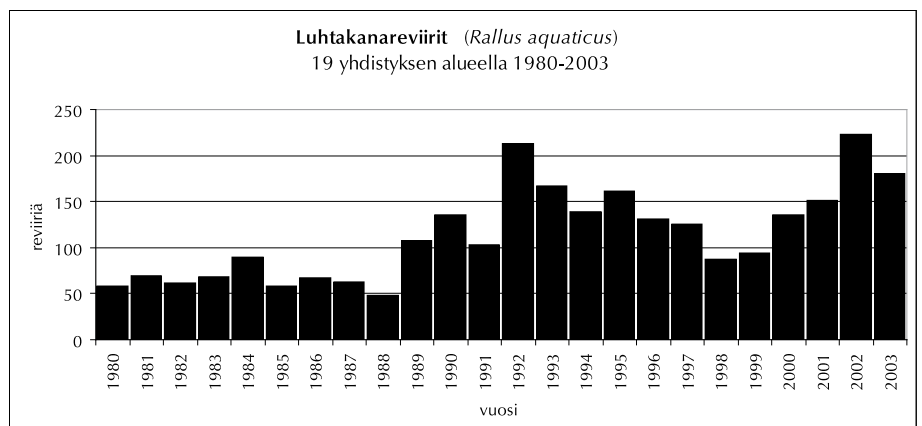
**Table 4.** Numbers of individuals of threatened and scarce bird species by regions covered by Finnish local ornithological societies. CR = critically endangered, EN = endangered, VU = vulnerable, NT = near threatened.

Suomi	Tieteellinen	Yht./tot.	1	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	15	16	17	18	19	20	21	22	23	25	26	27
Pikkujoutsen	<i>Cygnus columbianus</i>	1243	7	46	1	8	49	986	?	29	6	5	11	0	7	4	0	7	17	26	27	3	1	2	1	0
Merihanhi	<i>Anser anser</i>	488	?	15	37	37	3	3	11	14	0	1	16	85	85	89	?	46	8	0	5	0	?	3	0	30
Ristisorsa	<i>Tadorna tadorna</i> NT	26	?	0	0	2	2	0	6	0	0	1	2	0	0	0	?	2	0	3	5	2	0	1	0	0
Harmaasorsa	<i>Anas strepera</i>	474	6	138	8	5	21	90	30	7	0	0	11	15	35	23	0	3	19	6	10	6	24	6	4	7
Allihaahka	<i>Polysticta stelleri</i>	527	87	104	0	0	141	130	2	1	0	0	1	0	3	0	1	0	0	3	50	1	3	0	0	0
Pikku-uikku	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	40	2	4	0	0	0	7	3	6	0	1	3	0	1	6	0	1	1	0	1	4	0	0	0	0
Harmaahaikara	<i>Ardea cinerea</i>	1821	75	15	164	55	13	361	0	10	128	0	179	139	196	68	6	114	77	46	51	49	55	5	4	11
Haarahaukka	<i>Milvus migrans</i> EN	99	2	9	0	0	3	21	18	0	0	0	4	0	0	0	0	4	0	0	29	2	2	1	1	3
Merikotka	<i>Haliaeetus albicilla</i> VU	1403	110	?	11	22	34	172	68	44	15	3	103	?	295	141	14	56	79	26	124	63	5	7	11	0
Maakotka	<i>Aquila chrysaetos</i> VU	605	12	156	4	5	15	141	40	12	6	3	32	15	7	10	1	24	8	8	48	21	15	7	15	?
Muuttohaukka	<i>Falco peregrinus</i> EN	307	13	48	4	3	9	42	32	6	2	0	19	7	21	13	1	8	6	9	26	8	12	2	16	?
Liejukana	<i>Gallinula chloropus</i>	69	2	35	0	5	4	10	1	2	0	1	0	1	0	1	0	0	2	0	2	1	1	0	0	1
Keräkurmitsa	<i>Charadrius morinellus</i>	128	0	0	0	0	8	31	17	0	0	0	1	0	2	26	0	5	1	23	?	0	14	0	0	?
Merisirri	<i>Calidris maritima</i> VU	164	108	2	0	0	2	0	0	0	0	0	0	23	6	14	0	4	0	0	0	0	4	0	1	0
Jänkäsirriäinen	<i>Limicola falcinellus</i>	344	10	43	0	6	6	54	?	1	0	0	10	0	68	17	0	9	1	22	44	38	?	8	7	?
Jänkäkurppa	<i>Lymnocyptes minimus</i>	224	13	20	3	3	7	17	?	7	2	0	15	1	24	14	1	9	7	28	27	12	9	1	4	?
Heinäkurppa	<i>Gallinago media</i>	36	1	5	1	0	0	1	5	2	0	2	1	0	0	1	0	0	1	3	4	6	2	1	0	0
Mustapyrstökuiiri	<i>Limosa limosa</i> EN	93	1	9	0	4	4	9	6	4	1	0	6	1	3	4	0	6	5	1	12	3	13	1	0	0
Rantakurvi	<i>Xenus cinereus</i> CR	9	0	1	0	0	1	2	2	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	?	0
Pikkutiira	<i>Sterna albifrons</i> EN	24	4	1	0	0	5	1	0	0	0	0	0	4	6	1	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0
Mustatiira	<i>Chlidonias niger</i> VU	46	2	6	0	3	5	9	9	0	0	0	7	0	1	1	0	1	0	0	0	0	0	1	0	1
Etelänkiisla	<i>Uria aalge</i> VU	66	40	4	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	20	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Turturikyhky	<i>Streptopelia turtur</i> VU	48	2	3	1	0	2	12	8	1	0	0	2	0	0	0	0	2	0	0	5	1	0	0	8	1
Tunturipöllö	<i>Nyctea scandiaca</i> EN	20	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	10	0	1	0	0	1	0	0	6
Hiiripöllö	<i>Surnia ulula</i>	278	0	14	2	3	3	6	10	16	3	0	11	5	13	41	1	16	8	32	17	7	49	3	18	?
Harmaapäätikka	<i>Picus canus</i> NT	646	15	?	23	31	17	84	41	50	43	?	41	5	3	11	3	7	97	30	28	20	1	6	19	71
Valkoselkätikka	<i>Dendrocopos leucotos</i> CR	167	0	5	0	0	4	17	53	16	1	0	1	0	0	5	0	1	8	20	29	7	0	0	0	0
Tunturikiuru	<i>Eremophila alpestris</i> CR	93	11	20	0	1	9	2	10	1	0	0	1	2	0	0	0	0	2	0	15	2	8	4	0	5
Mustaleppälintu	<i>Phoenicurus ochruros</i>	54	7	15	1	1	3	9	2	1	1	0	1	0	1	0	1	1	1	1	1	0	3	3	0	1
Sepelrastas	<i>Turdus torquatus</i> NT	173	11	19	2	4	1	10	1	2	2	1	8	7	29	19	11	4	7	2	3	3	23	3	1	?
Viiksitimali	<i>Panurus biarmicus</i> NT	357	46	130	0	0	0	18	0	0	0	0	0	23	0	139	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Pyrstötiainen	<i>Aegithalos caudatus</i>	14297	137	5000	230	46	?	1390	29	1196	174	?	413	513	515	650	21	1408	574	370	1210	312	?	?	29	80
Lapintiaainen	<i>Parus cinctus</i> NT	30	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2	1	0	1	2	1	11	2	3	6	?	?
Pähkinänakkeli	<i>Sitta europaea</i>	159	1	6	0	0	1	9	15	8	1	0	7	2	0	5	0	11	10	14	34	19	7	1	0	8
Isolepinkäinen	<i>Lanius excubitor</i> NT	295	5	?	8	7	20	38	2	12	34	?	36	19	8	15	0	12	12	14	19	21	9	1	2	1
Vuorihemppo	<i>Carduelis flavirostris</i>	296	46	100	0	3	3	20	9	2	2	0	14	0	17	28	1	3	4	1	7	0	11	5	9	11
Kirjosiipikäpylintu	<i>Loxia leucoptera</i>	74	2	4	2	0	2	7	1	6	0	0	5	5	2	0	0	3	4	7	6	5	11	2	0	?
Nokkavarpunen	<i>Coccothraustes</i> <i>coccothraustes</i> NT	451	25	40	38	7	28	76	70	18	6	0	15	11	2	8	1	5	7	17	38	13	6	1	9	10

## Raporttien kehittäminen

Vuosiraportteissa on toistaiseksi vain esitelty kertynyttä aineistoa. Seuraava askel on puutteiden täydentäminen ja mahdollisten virheiden korjaaminen, minkä jälkeen materiaalia voidaan toden teolla hyödyntää uhanalaisten ja harvalukuisten lintulajien seurannassa ja suojelussa.

Faunistisen aineiston kriittinen käyttö ympäristön seurannan ja luonnonsuojelun materiaalina edellyttää paitsi mahdollisimman suurta ja edustavaa aineistoa myös siihen vaikuttavien tekijöiden kriittistä tarkastelua. Lajien elinympäristövaatimukset, käyttäytyminen ja muut havaittavuuteen vaikuttavat



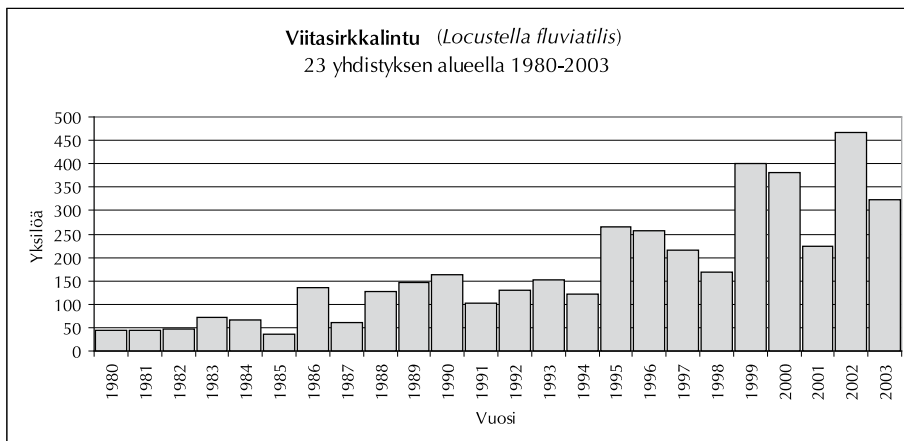
Kuva 8. Luhtakanan reviirimäärät Suomessa 1980–2003.

Fig. 8. The number of territories (singing males) of Water Rails in Finland in 1980–2003.



Kuva 9. Pensassirkkalinnun reviirimäärät Suomessa 1980–2003.

Fig. 9. The number of territories (singing males) of Grasshopper Warblers in Finland in 1980–2003.



Kuva 10. Viitasirkkalinnun reviirimäärät Suomessa 1980–2003.

Fig. 10. The number of territories (singing males) of River Warblers in Finland in 1980–2003.

piirteet on tunnettava hyvin, jotta voidaan arvioida, millä todennäköisyydellä eri lajeja yleensä havaitaan.

Levinneisyysalueiden, elinympäristövalikoiman, retkeilyn suuntautumisen, havaintojen palautusinnon ja muiden alueellisesti vaihtelevien tekijöiden perusteella on mahdollista edelleen hienosäätää aineistojen luotettavuuden arviointia. Koska päätavoite on pitkäaikaisten kannanmuutosten tarkastelussa, on erityisesti kiinnitettävä huomiota

havainnointi- ja ilmoitusaktiivisuuden ajallisiin muutoksiin. Vaikka havaintomääriin vaikuttavia virhelähteitä ei voidakaan poistaa, niiden vaikutusta on mahdollista vakioida kehittämällä havainnointiaktiivisuuden mittaamiseen kelvollisia indikaattoreita.

Koska havaintojen kokoaminen ja raportointi sekä linnuston suojeleminen tämän materiaalin pohjalta on alueellisten lintuyhdistysten päätehtäviä, on BirdLifen tarkoituksena parantaa aineiston käyttökelpoisuutta yh-

teistyössä jäsenyhdistysten ja aluevastaavien kanssa. Harvalukuisten lajien havainnointi ja havaintojen ilmoittaminen on suosituin lintuharrastuksen muoto, eikä tästä kaikkia harrastajia koskevasta toiminnasta ole toistaiseksi otettu läheskään kaikkea hyötyä irti.

BirdLife otti käyttöön Tiira-havaintojärjestelmän ([www.tiira.fi](http://www.tiira.fi)) keväällä 2006. Se on merkittävä askel myös uhanalaisten ja harvalukuisten lajien seurannassa. Tiiran kautta havainnoitsijan tekemät faunistisesti arvokkaat havainnot ovat yhdistysten tiedossa sitä mukaa kuin niitä kertyy. Tiiran avulla voidaan kuroa kiinni faunististen raporttien aikataulu siten, että edellisen vuoden aineisto on julkaistavissa mahdollisesti jo seuraavan vuoden vuosikirjassa. Jäsenyhdistysten ja aluevastaavien rooli säilyy kuitenkin edelleen keskeisenä, koska vain alueen hyvin tuntevat henkilöt voivat poistaa päällekkäishavainnot ja vetää yhteen alueensa tiedot.

Kunhan aineiston puutteet saadaan korjattua ja sen kattavuutta analysoitua, on mahdollista tarkastella muutoksia laji-, lajiryhmä-, alue- ja elinympäristökohtaisesti. Silloin kaikkien lintuharrastajien työn tulokset hyödyntävät parhaalla mahdollisella tavalla linnustomme seuranta- ja suojele-

## Kiitokset

Kiitokset kaikille havaintojaan yhdistyksille ilmoittaneille. Erityiskiitos kaikille teille, jotka olette osallistuneet yhdistyksissä havaintojen järjestämiseen ja penkomiseen sekä yhteissummien laskemiseen. Vain murto-osa tähän arvokkaaseen työhön osallistujista on tiedossamme. Tiedossamme ovat seuraavat henkilöt, jotka ansaitsevat kauniit kiitoksemme: Janne Aalto, Jari Kiljunen, Jari-Pekka Tyyskä, Jari Kontiokorpi, Jouko Rantanen, Jarno Walle, Jan Södersved, Alpo Parttimaa, Jarmo Yli- luoma, Petri Metsälä, Pirkka Aalto, Oskari Härmä, Pirkka Aalto, Reijo Kosonen, Peter Uppstu, Harri Kontkanen, Janne Leppänen, Harri Hölttä, Ari Latja, Jani Varis, Hannu Lehtoranta, Pentti Zetterberg, Kalle Haapala, Pekka Kyllönen, Jan Hägg, Sami Salonkoski, Ari Ahtiainen, Harri Okkonen, Tatu Itkonen, Joni Sundström, Kalle Haapala, Esko Rajala, Kari Korhonen ja Jouni Ylipekkala. Margus Ellermaa osallistui jälleen korvaamattomalla panoksella aineiston keruuseen, tarkistamiseen ja aluevastaavien kannustamiseen. Pahoittelumme, jos olemme jonkun nimen unohtaneet. Kiitos kuuluu myös kaikille anonyymeille aineiston kokoon saattamisessa auttaneille. Tuomo Ollila kokosi muuttohaukan reviirimäärät kuvaan 4. Kiitos!

## VETOOMUS: Ilmoita havaintosi!

Jokainen lintuharrastaja voi merkittävästi auttaa linnustomme suojelemissa palauttamalla faunistisesti merkittävät havaintonsa. Kerättävistä havainnoista saa tiedot retkeilyalueen lintuyhdistykseltä. Päällekkäinen työ minimoituu, jos havainnot kirjataan Tiira-tietokantaan, mutta myös muulla tavoin perille toimitetut havainnot ovat yhtä arvokkaita. Ilmoita havaintosi pyydettyinä ajankohtina, mikä varmistaa myös valtakunnallisen raportin ajankohtaisuuden.

Kaikissa yhdistyksissä on pulaa aktiivista havaintojen käsittelijöistä ja raportoijista. Ilmoittaudu ja opit samalla paljon mielenkiintoista uutta!

Täydennämme ja korjaamme jatkuvasti myös aikaisempien vuosien aineistoja. Ilmoita yhdistykseltäsi puuttuvat havaintosi mahdollisimman pian, jotta aluevastaava voi lisätä ne alueelliseen tietokantaan. Myös mahdolliset virheet on syytä korjata välittömästi.

## Korjaus

Linnut-vuosikirjassa 2004 sivulla 90 on virheellisesti toistettu sivun 88 taulukko. Oheassa on oikea taulukko 3 vuodelta 2001.

Taulukko 1. Uhanalaisten ja harvalukuisten lintulajien reviirit Suomessa paikallisyhdistyksittäin vuonna 2000. CR = Äärimmäisen uhanalainen, EN = Erittäin uhanalainen, VU = Vaarantunut, NT = silmälläpidettävä.

Table 1. Numbers of territories of threatened and scarce bird species in the regions of local ornithological societies (fig. 1) in 2000. CR = critically endangered, EN = endangered, VU = vulnerable, NT = near threatened.

Laji / Species	Yht./ Tot.	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27																										
		Kanadanhanhi Bra can	98	?	?	?	3	3	0	15	8	37	3	?	15	0	?	?	0	?	9	1	3	?	1	?	?	0
Ristisorsa Tad tad NT*	136	?	38	5	0	0	2	2	0	0	0	0	0	0	40	?	5	0	0	0	0	0	0	4	40	0	0	0
Harmaasorsa Ana str	73	3	15	7	0	0	1	2	6	4	0	1	0	0	10	?	0	0	0	0	1	0	0	0	21	0	0	2
Viiräinen Cot cot	301	6	65	24	2	4	6	42	19	5	4	10	26	2	5	16	4	0	8	15	4	12	4	16	2	0	0	0
Kaakkuri Gav ste NT	250	0	6	11	?	5	0	6	20	29	3	?	41	0	20	5	2	0	8	15	7	?	1	50	15	?	6	?
Mustakurkku-uikku Pod aur	440	40	77	12	0	2	1	29	?	20	1	?	10	0	110	?	26	0	12	21	10	?	25	?	32	7	3	2
Kaulushaikara Bot ste NT	465	0	7	18	11	3	12	65	50	56	8	?	45	0	30	1	0	0	5	22	19	43	43	5	20	2	0	0
Harmaahaikara Ard cin	91	?	31	?	0	0	?	15	0	1	0	?	?	0	40	?	0	0	1	0	1	0	2	0	0	0	0	0
Ruskosuohaukka Circ aer NT	308	?	5	11	6	2	10	22	20	48	11	13	48	2	?	2	16	0	8	22	21	17	16	?	2	2	4	0
Luhtakana Ral aqu	154	?	17	16	4	0	5	32	24	6	4	?	16	1	?	2	1	0	2	10	3	2	2	5	2	0	0	0
Luhtahuitti Por por	576	4	10	20	7	6	8	42	92	27	13	?	52	0	?	8	4	0	21	49	23	99	48	13	30	0	0	0
Ruisräikkä Cre cre NT	7579	93	187	179	34	151	151	1157	798	401	95	?	609	14	12	342	106	1	274	504	260	851	551	406	294	100	8	1
Lapinsirri Cal tem VU	84	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	?	0	0	0	0	0	0	0	8	65	0	11	?
Punajalkaviklo Tri tot*	62	?	6	0	0	1	5	?	13	7	1	1	2	?	?	?	?	?	5	3	0	?	3	4	0	8	3	?
Selkälökki Lar fus VU	1986	?	29	?	?	0	8	933	?	?	8	?	28	?	?	?	650	144	117	69	?	?	0	?	?	?	?	?
Pikkutiira Ste alb EN	37	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	?	0	0	0	0	0	0	0	11	24	0	0	0
Mustatiira Chl nig VU	32	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	6	?	0	0	17	0	0	1	1	0	5	0	0	0
Uuttukyyhky Col oen	127	?	?	?	?	4	?	23	0	11	1	?	6	1	?	10	45	0	2	0	2	2	2	15	3	0	0	0
Turkinkyyhky Str dec VU	143	8	36	2	0	1	0	2	0	1	0	0	4	0	?	15	21	0	6	0	0	0	0	40	6	0	1	0
Lapinpöllö Str neb	30	0	2	0	0	0	0	?	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	6	1	0	0	11	1	1	2
Kehräjä Cap eur NT	1037	6	73	50	14	11	63	538	156	29	13	?	31	5	?	10	3	0	0	10	12	?	13	0	0	0	0	0
Harmaapäätikka Pic can NT	182	25	?	52	16	12	9	7	1	33	6	?	?	0	?	0	0	0	1	10	8	1	1	0	0	0	0	0
Pikkutikka Den min VU	400	16	?	34	9	4	16	3	10	52	12	?	19	2	?	?	9	0	19	31	15	13	3	100	28	?	2	3
Pohjantikka Pic tri NT	86	2	0	5	0	4	1	3	3	7	20	?	10	1	?	?	6	0	5	10	3	?	6	?	?	?	?	?
Kangaskiuru Lul arb NT	161	9	44	23	9	5	4	20	20	6	1	?	4	1	?	?	0	0	1	2	0	10	0	1	?	0	1	0
Satakieli Lus lus	1804	?	112	?	?	40	?	?	375	273	117	?	234	18	?	?	57	3	61	156	75	112	69	72	27	3	0	0
Sinipyrstö Tar cya VU	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	?	?	0	0	0	0	0	1	1	0	?	1	0	3
Mustaleppälintu Pho och	14	1	3	0	0	0	3	3	0	0	0	0	0	0	2	?	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Pensasirkkalintu Loc nae	752	4	109	77	9	15	19	59	45	57	24	?	67	1	?	16	9	0	10	41	11	82	47	22	20	6	1	1
Viitasirkkalintu Loc flu	414	1	16	60	2	10	14	71	53	29	12	?	24	1	7	10	2	0	4	25	19	39	10	5	0	0	0	0
Viitakerttunen Acr dum	956	0	26	56	8	9	16	136	158	70	31	?	58	0	?	8	9	0	21	53	80	131	57	20	8	1	0	0
Luhtakerttunen Acr ris	765	22	56	152	22	12	47	201	69	37	14	?	39	10	?	7	5	1	8	17	15	16	8	7	0	0	0	0
Rytikerttunen Acr sci	725	0	4	?	22	6	?	259	48	254	40	?	39	?	?	6	0	?	1	14	10	16	6	0	0	0	0	0
Rastaskerttunen Acr aru VU	110	4	18	15	5	0	5	32	9	3	2	1	6	1	4	0	1	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0	0
Kultarinta Hip ict	223	?	10	?	?	?	9	?	32	43	8	?	13	?	?	?	14	1	12	24	17	?	10	24	3	2	1	0
Idänuunilintu Phy des	108	0	1	18	2	3	10	9	1	7	3	?	8	0	?	1	1	0	5	8	4	?	15	0	7	5	0	0
Lapinuunilintu Phy bor	33	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	1	1	1	?	5	0	7	2	0	14
Pikkusieppo Fic par NT	108	?	0	19	1	3	1	3	4	15	3	?	8	0	5	?	0	0	2	15	3	19	5	0	0	2	0	0
Kuhankeittäjä Ori ori	200	0	0	0	0	0	4	39	47	39	3	0	13	0	?	4	0	0	3	11	26	?	10	1	0	0	0	0
Kuukkeli Per inf NT	46	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	4	0	0	?	?	0	26	10	5	?	0	?	?	?	0	?

\*vain sisämaa / inland

### Summary: The occurrence of threatened and rare bird species in Finland in 2002–2003

The total number of territories or individuals of threatened bird species, some scarce breeding birds, rare transient migrants and wintering species for Finland are summarised by regions of Finland's local ornithological societies (tables 1–4, fig. 1). Figures 2–10 show recent trends of some threatened species and scarce breeders of Finland in 1980–2003.

### Kirjallisuus

- BirdLife International 2004: Birds in Europe. Population estimates, trends and conservation status. – BirdLife Conservation Series No. 12, Cambridge.
- Lehtiniemi, T. & Koskimies, P. 2005: Uhanalaiset ja harvalukuiset lintulajit Suomessa 2002–2003. – Linnut-vuosikirja 2004: 87–93.
- Rassi, P., Alanen, A., Kanerva, T. & Mannerkoski, I. (toim.) 2001: Suomen lajien uhanalaisuus 2000. – Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus, Helsinki.

### Kirjoittajien osoitteet

PK: Vanha Myllylammentie 88  
02400 Kirkkonummi

TL: Ruiskuvajantie 16  
06830 Kulloonkylä